

Breheimen
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Breheimen nasjonalparkstyre

Møtested: Teams

Dato: 06.01.2023

Tidspunkt: 08:30

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 1/23	Godkjenning av innkalling og sakliste - val av to medlemmar til å skrive under protokoll saman med styreleiar		
ST 2/23	Breheimen nasjonalparkstyre - Driftsmidler - Informasjonsarbeid - 2023		2022/11260

ST 1/23 Godkjenning av innkalling og sakliste - val av to medlemmar til å skrive under protokoll saman med styreleiar /

Arkivsaksnummer: 2022/11260-8

Saksbehandlar: Stein Magne Grevrusten

Dato: 03.01.2023

Utval	Utvalssak	Møtedato
Breheimen nasjonalparkstyre	2/23	06.01.2023

Breheimen nasjonalparkstyre - Driftsmidler - Informasjonsarbeid - 2023

Innstilling frå forvaltar

Med bakgrunn i gjeldande vedtekter for Breheimen nasjonalparkstyre, pkt. 8.2 og 8.3, ønskjer styret å melde inn behov for kr.300.000,- i driftsmidler frå budsjettposten 1420.31 for 2023.

Midlane skal inngå i eit spleiselag saman med nasjonalparkstyret for Reinheimen, nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Norsk Fjellsenter i Lom for å dekke etablering av ei 100% stilling for kommunikasjonsarbeid, noko som er problematisk å dekke innafor dagens budsjetttrammer.

Eit samarbeid mellom dei 3 verneområda og besøkssenteret synest mest kostnadseffektivt, og kan også gje synergjar i form av meir samarbeid på tvers av vernegrenser. Gjennom eit samarbeid om kommunikasjonsoppgåver kan ein i større grad styre ferdsla mot robuste område som toler besøk, og skjerme sårbare område som t.d. vinterbeite og kalvingsområde for villrein.

--- slutt på innstilling ---

Dokument i saka

- Miljødirektoratet – M-415 | 2015 - *Veileder for besøksforvaltning i norske verneområder*
- KLD - *Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområder* (2019)
- Nordlandsforskning – rapport 2021 - *Evaluering av forvaltningsordningen for nasjonalparker og andre store verneområder* - <https://nforsk.brage.unit.no/nforsk-xmlui/handle/11250/2736237>
- Brev av 31.05.21 frå Miljødirektoratet til Klima- og miljødepartementet - *Evaluering av forvaltningsordning for nasjonalparker og andre store verneområde*

- Sak 18/2022, 20.05.22 - *Reautorisasjon av besøkssenter nasjonalpark 2022 - Norsk Fjellmuseum*
- *Besøksstrategi for Breheimen, 2022*
- E-post frå Olav Nord-Varhaug, Fagdirektør verneområdeseksjonen, Miljødirektoratet 22.11.22

Saksopplysningar

Dei to nasjonalparkstyra for Dovrefjell og Rondane-Dovre har dei siste par åra hatt ei stilling som informasjonsrådgjevar i samarbeid med Norsk Villreinsenter Nord på Hjerkin. Prosjektet er tidsavgrensa til mars 2023. Erfaringane med å ha ein medarbeidar med særleg kompetanse innan kommunikasjon og reiseliv knytt til forvaltninga er gode, og dei to nasjonalparkstyra arbeider nå for å få gjort ei slik stilling permanent. Liknande arbeid skjer også i enkelte andre verneområdestyre.

Breheimen er ein av dei største nasjonalparkane på fastlandet i Noreg. Det er stor trafikk i randsonane kring verneområdet, eksempelvis i Dumdalen/Sognefjellet, Lomseggen, Sota, Grotli/Strynefjellet og Mørkridsdalen. Målsetting i besøksstrategien er å behalde særpreget som eit urørt naturområde der sentrale delar av Breheimen skal skjermast mot ei framtidig besøksauke av omsyn til bl.a. villreinen. Besøksstrategien for Breheimen legg derfor opp til å kanalisere og styre besøkande til innfallsportar som kan handtere besøk utan å vera i konflikt med villrein, og til randsona utanfor vernegrensene med infrastruktur som er robuste for å ta imot besøk. Det er ei stor utfordring og sjølvmotsigande å ønskje velkomen til eit verneområde der ein ikkje vil ha meir besøk. Men samtidig er det viktig å gje relevant og god informasjon om verneverdiar og villreinen i området. Dette krev også god kunnskap og fagleg innsikt i kommunikasjonsfaget.

Vi som arbeider med verneområdeforvaltning i det daglege, ser at informasjon via nettsider og sosiale media blir stadig viktigare. Vi kjenner på at vi ikkje strekk til med tanke på å følgje med på det som blir kommunisert på nettet til ei kvar tid. Arbeidet med ny nettside retta mot besøkande/publikum starta opp i 2021-2022 med tenestekjøp på deler av jobben. Den nye publikumssida for Breheimen er ikkje fullført og det same gjeld den nye brosjyren etter ny merkevaremal. Forvaltarane skal i hovudsak produsere innhaldet på nettsidene og brosjyren sjølve, men kjøper tenester til omsetjing av tekst, design/layout og teknisk drift. Dette er formalisert i ei avtale frå 2019 med Trollbinde AS. Det er utarbeidd ein mal for publikumssider og brosjyre under fellesportalen *Norges nasjonalparker* som ligg til grunn for design/innhald. Miljødirektoratet har teke på seg det grafiske arbeidet, men det krev at forvaltninga leverer fagleg innhald i tekst og foto i tråd med merkevara. Jo mindre tekst vi skal ha, jo større er jobben for å få innhaldet relevant for dei vi vil nå fram til.

Behovet for ein meir strategisk og aktiv forvaltning er også peika på i evalueringsrapporten frå Nordlandsforskning frå 2021, og rapporten konkluderer med mangel på ressursar i ein del område. I oversending av evalueringsrapporten til Klima- og miljødepartementet (KLD) skriv Miljødirektoratet m.a. følgjande: *«Rapporten viser at det er store forsinkelser i mange av styrenes vedtak av forvaltningsplaner og besøksstrategier. Det synes ikke som mengden enkeltvedtak er noen avgjørende grunn til slike forsinkelser. Arbeidet med besøksstrategier har forsinket en god del styrer i arbeidet med forvaltningsplaner, til tross for at besøksstrategier etter intensjonen skulle bygge på forvaltningsplanene.»*

Evalueringsrapporten peikar på at styre/sekretariat i stor grad manglar ressursar til aktiv strategisk forvaltning og at verneverdiane kan svekkast av dette. Dei fleste styra har for lite bemanning og ressursar til å møte kompleksiteten i forvaltningsutfordringane. Dette er også omtala i oversendingsbrev av 31.05.21 frå Miljødirektoratet til KLD:

« - - Med økende antall besøkende, klimaendringer, bestandsnedgang for mange arter og tap av biologisk mangfold samtidig med tydelige forventninger lokalt knyttet til reiseliv og arbeidsplasser, er det et økende behov for en strategisk og aktiv forvaltning av verneområdene.

De sekretariatene som har kompetanse og kapasitet til å jobbe strategisk, gjennomføre målretta tiltak og drive nettverksbygging og forankring m.m, vil ha best forutsetninger for å møte utfordringene for sitt verneområde. Som evalueringen viser i f.eks. Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, hvor sentrale verneverdier er truet, så hindrer mengden enkeltsaker sekretariatet i å jobbe strategisk og planmessig som grunnlag for å igangsette nødvendige tiltak. I andre, mindre kompliserte områder finnes det både planer og strategier, mens gjennomføring av nødvendige tiltak begrenses av tildelte tiltaksmidler. Miljødirektoratet vil også påpeke at en mer aktiv og kvalitetsmessig markedsføring av nasjonalparkene som besøksmål med store opplevelsesverdier kan være utfordrende for styrene å balansere opp mot ivaretagelse av verneverdiene. - - -»

Også andre offentlege publikasjonar peikar på behovet for styrka informasjon og forvaltning. I *Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområder* (KLD - 2019) blir tettare tverrfagleg samarbeid framheva (s.39):

«*For å bedre kvaliteten på utadrettet kommunikasjon, bør det utvikles et tettere tverrfaglig samarbeid mellom de som arbeider med formidling. I dette arbeidet er museer, naturveiledere natur- og kulturminneforvaltning, utdanningsinstitusjonene, natur- og kulturminneguidene og den enkelte bedrift viktige.*»

Besøksstrategi - merkevare

Besøksstrategien for Breheimen vart godkjent i 2022 og skal ut på høyring i løpet fyrst halvdel av 2023. Kommunikasjon er ein viktig del av besøksforvaltninga. Besøksstrategiane skal ifølgje Miljødirektoratet ha ein plan for korleis vi kommuniserer best mogleg med dei besøkande i verneområda. Merkevara *Norges nasjonalparker* legg føringar for korleis ein kan bygge opp denne kommunikasjonen. Merkevara skal gje ein samla visuell identitet for aktørane under merkevare, men bruk av visuelle element er berre ein del av den samla strategien.

Overfor nasjonalparkstyra er det forventningar om satsing på fleire punkt under merkevara:

- Innfallsportar og informasjonspunkt
- Besøksretta heimeside
- Facebook
- Instagram
- Heimeside for styret (ny side på plass, og blir drifta av sekretariatet)
- Brosjyremateriell
- Dialogmøte med reiselivet, og andre aktørar
- Formidlingsopplegg for skular og andre grupper

- Kommersielt merke
- Fleire nasjonalparker er også knytt til eit autorisert besøkssenter. (Norsk Fjellsenter er autorisert besøkssenter for Breheimen, Reinheimen og Jotunheimen).

Det er krevjande å følgje opp alle punkta over på ein god måte, og dette arbeidet kjem i tillegg til den vanlege saksbehandlinga som i dei fleste verneområda tek det meste av arbeidstida. Dette er krevjande fordi at mange av desse punkta krev ein heilt annan bakgrunn enn det ein «ordinær» nasjonalparkforvaltar vanlegvis innehar.

Olav Nord-Varhaug, Fagdirektør for verneområdeseksjonen i miljødirektoratet, har i e-post til alle verneområdeforvaltarane i landet 22.11.2022, bede om at styrane melder inn behov for driftsmidlar på post 1420.31 for 2023. Bakgrunnen for dette er at Miljødirektoratet truleg vil få i oppdrag å foreslå ei ordning for fast fordeling av grunnstøtte til nasjonalpark- og verneområdestyrer for vedlikehald av infrastruktur, informasjonsarbeid osv. Ordninga skal kunne dekke den type driftsoppgåver som det er problematisk å dekke innafor dagens ordinære budsjettammer. Nord-Varhaug skriv vidare at dette er ei ordning som, dersom den blir innført, vil gjere det unødvendig å søkje om denne type utgifter frå år til år.

Med bakgrunn i saksopplysingane over har forvaltarane i Jotunheimen, Breheimen og Reinheimen (lokalisert i Innlandet) hatt eit møte med Norsk Fjellsenter og vår næraste leiar hjå statsforvaltaren. Vi ble samde om å forankre ei felles innmelding av driftsbehov for 2023 knytt til informasjonsoppgåver i våre styrer. Norsk Fjellsenter har også signalisert at dei vil bidra økonomisk i eit slik samarbeid.

Heimelsgrunnlag

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndigheit for Breheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde i medhald av vedtekter, sist revidert frå 01.03.2020. Vedtektene kap. 8 omhandlar oppgåvene til styret. Punkt 8.2 Skjøtsel og besøksforvaltning: «- - Styret kan som forvaltningsmyndighet legge til rette for at verneområdenes potensial for verdiskapning utnyttes innenfor rammen av verneforskriftene og naturmangfoldloven. Dette skal skje gjennom konkrete forvaltnings- og skjøtselstiltak, fortrinnsvis i tråd med den delen av forvaltningsplanene som omhandler besøksstrategi. Styret skal ikke opptre som næringsaktør, men bør i denne sammenhengen innlede et samarbeid med lokalt reiseliv/øvrig reiseliv, samt det autoriserte besøkssenter.

Nasjonalparkstyret skal utarbeide årlige prioriteringer av skjøtsels- og forvaltningstiltak i verneområdene i tråd med den flerårige tiltaksplanen.- -»

Punkt 8.4 Grensemerking og informasjon:

«- - Som forvaltningsmyndighet skal styret i besøksstrategien vurdere behovet for særskilte informasjonstiltak. Styret er hovedansvarlig for informasjonstiltak og skal gjennomføre dette i henhold til Miljødirektoratets merkestrategi.- -»

Vurdering

Kommunikasjon og informasjonsarbeid er eit eige strategisk fag, og nasjonalparkforvaltarane har i varierende grad denne kompetansen. Med dagens forvaltningsmodell er det verken

tilstrekkelege ressursar eller god nok spisskompetanse til å kunne nå fram til publikum på ein profesjonell måte. Fordelen med å ha ein dedikert person som jobbar med informasjon og kommunikasjon er fleire. Arbeidet med sosiale media, informasjon på internett og dialog med reise- og næringslivet krev anna type fagkompetanse enn krav til ei naturfagleg kunnskapsbasert forvaltning av verneverdiane.

Auka bruk av Instagram og Facebook krev at ein er dagleg til stade med postar som skaper interesse og merksemd om verneområdestyra sine nettsider der ein finn korrekt informasjon om verneområda, regelverk, ferdselsvett og liknande. Kontinuerleg arbeid opp mot sosiale media krev også at ein held seg oppdatert innan kommunikasjonsfaget, og har tilstrekkeleg tid til å lage innlegg, informasjonsmateriell og svare på ulike førespurnader. Aktiv profilering av nettsidene gjennom sosiale media er og viktig for å få folk inn på våre sider når dei søker informasjon om nasjonalparken. Det er viktig at forvaltninga følgjer opp og tek ei meir aktiv rolle for å kommunisere med publikum og nå fram med relevant informasjon. Dersom vi har ei passiv rolle på sosiale media vil kven som helst kunne ta ei rolle og nå fram med uønskt informasjon og uheldig marknadsføring av verneområda.

Med innføring av den nye merkevara *Norges nasjonalparker* i 2015 med hovudbodskap *Velkommen inn!* gjekk utviklinga som starta i 2013 eit trinn vidare, og miljøstyresmaktene forventar sterkare fokus på at fleire besøkande skulle få eit møte med nasjonalparkane. Med bakgrunn i besøksstrategien har Breheimen så smått starta arbeidet med å oppdatere informasjonsskilt ved nokre av innfallsportane. Men vi har ein lang veg å gå for å bli ein viktig informasjonskanal overfor besøkande når det gjeld nettbasert informasjon i sosiale media.

Sekretariata for verneområdestyra i Noreg har eit stort spenn i arbeidsoppgåver, der besøksforvaltning har kome til dei seinare åra. Det betyr både auka arbeidsmengde og krav til ny kompetanse. Kommunikasjon er eit viktig verkemiddel for besøksforvaltninga og treng å bli profesjonalisert. Ein stillingsressurs med profesjonalitet på informasjons- og kommunikasjonsarbeid kan:

- Bidra til at forvaltninga står fram meir einskapleg og koordinert på tvers av vernegrenser.
- Få fram samarbeid med aktørar som driv aktivitetar i fleire verneområde.
- Bidra til differensiert forvaltning mellom ulike verneområde og «i tid og rom».
- Ein informasjonsmedarbeidar kan bidra til å skape betre dialog mellom forvaltning og næringsaktørar knytt til verneområda, som kan auke aksept for vernet.

For Reinheimen, Breheimen og Jotunheimen vil det felles autoriserte besøksenteret i Lom vera den naturlege samarbeidsparten i denne samanhengen. Norsk Fjellsenter i Lom er autorisert besøksenter for Jotunheimen, Reinheimen og Breheimen. Reinheimen og Breheimen har felles villreinområde, og mange like utfordringar og sakstyper. Alle desse nasjonalparkane ligg tett på kvarandre og kan potensielt få mange av dei same besøkande. Dette vil bidra til å gjera kommunikasjonsarbeidet og besøksforvaltninga meir robust, da ein ny medarbeidar vil bli lokalisert i eit fagmiljø med andre tilsette som arbeider med liknande arbeidsoppgåver. På fjellsenteret i Lom er det frå før tilsett følgjande personar: Dagleg leiar, kulturminneforvaltar, kommunikasjon- og informasjonsmedarbeidar, naturvegledar og ein formidlar (100% stillingar). Det er også 12 sesongstillingar knytt til fjellsenteret/klimaparken, 2 nasjonalparkforvaltarar for Jotunheimen og Reinheimen, 2 oppsyn frå Lom fjellstyre og 1 frå Statens naturoppsyn. I tillegg er det kontorplass for lokalt guidefirma, Gudbrandsdalsmusea

og Nasjonalt kompetansesenter for fjellredning. Fjellsenteret er heilårsope med gratis informasjonsavdeling for alle dei tre nasjonalparkane Reinheimen, Jotunheimen og Breheimen. Styrking av fagmiljøet på det autoriserte besøkssenteret vil kunne bli ein viktig ressurs i samarbeid med andre besøkssenter, som t.d. Norsk Tindesenter og Breheimsenteret. Det kan også nemnast at nasjonalparkstyra for Reinheimen og Jotunheimen har inngått ei intensjonsavtale med Norsk Fjellsenter i Lom om eit styrka samarbeid om besøksforvaltning i 2019, og ei informasjonsstilling vil vera eit ledd i å oppfylle denne.

Besøkstrykket i Breheimen er pr. i dag knytt opp mot dei austlege områda som ligg i Lom og Skjåk. Breheimsenteret i Jostedalen, som også er autorisert besøkssenter for Breheimen, vil også kunne nytte seg av denne ressurs i utarbeiding av informasjonsmateriell om Breheimen. Besøkstrykket på vestsida er pr. i dag ikkje stort om ein ser bort frå Mørkridsdalen, men dette kan endre seg raskt med tanke på uheldig fokus i dagens ulike sosiale kanalar.

Det er urealistisk å få ressursar til informasjonsmedarbeidarar knytt til kvart styre, så ein samarbeidsmodell som involverer fleire vil vera ei meir realistisk tilnærming. Eit samarbeid mellom dei 3 verneområda synest mest kostnadseffektiv og kan også gje synergjar i form av meir samarbeid på tvers av vernegrenser.

Dei 3 verneområda er relativt ulike i forhold til kor stort besøkstrykk dei enkelte områda kan tole. Av den grunn vil det også vera nyttig å sjå fleire verneområde i samanheng. Gjennom eit samarbeid om kommunikasjonsoppgåver kan ein i større grad prøve å styre ferdsla mot robuste område som toler besøk og skjerme sårbare område som t.d. vinterbeite og kalvingsområde for villrein.

Med bakgrunn i e-post frå miljødirektoratet v/ Olav Nord-Varhaug 22.11.22, om innmelding av behov for driftsmidlar i 2023, er det nå rett tidspunkt for nasjonalparkstyret å melde inn midlar til eit spleiselag med Reinheimen, Jotunheimen og Norsk Fjellsenter. Formålet er å dekke ein 100 % informasjonsstilling lokalisert på forvaltningsknutepunkt /autorisert besøkssenter på Norsk Fjellsenter i Lom.

Dersom samarbeidsaktørane Reinheimen, Breheimen, Jotunheimen og Norsk Fjellsenter går inn med kr. 300.000,- kvar, vil det grovt stipulert kunne dekke etablering av ei 100% stilling for 2023.

Det er gjort positive vedtak i denne saka i nasjonalparkstyra for Reinheimen og Jotunheimen rett før jul. Dei vil melde inn behov for midlar gjennom bestillingsdialogen innan fristen den 10. januar 2023. Norsk Fjellsenter vil også melde inn behov for midlar til sin del av stillinga.